

Bisnestä pystymetsästä -ideariihi

Aika 3.5.2017 klo 8.30-10.30.

Osallistujat:

Ville Hokkanen, Suomen riistakeskus
Veikko Iittainen, Suomen metsäkeskus
Johannes Hirvonsalo, Palmu Finland Oy
Liisa Uusitalo, yrittäjä
Tuija Nummela, Maanomistajain liitto
Tatu Viitasaari, Suomen metsäkeskus
Olli Äijälä, Tapio Oy
Katja Matveinen, MMM
Markus Nissinen, MTK
Lauri Saaristo, Tapio Oy
Airi Matila, Tapio Oy

Uusia tuotteita metsistä – kehittämisen tausta ja tavoitteet, projektipäällikkö Lauri Saaristo, Tapio Oy

Lauri Saaristo kertoi ideariihestä ja tilaisuuden tavoitteesta. Ollaan metsien aineettomien palvelujen äärellä. Metsänomistajan ansainmahdollisuudet ja liiketoiminnan mahdollisuudet ovat keskiössä. Aineettomiin arvoihin perustuvaa liiketoimintaa voidaan tehdä talousmetsissä puuntuotannon rinnalla. Taustalla Kansallinen metsästrategia 2025:n tavoitteet ja päämäärät, strateginen hanke: muut kuin puuntuotannolliset ekosysteemipalvelut ja niihin liittyvät ansaintamahdollisuudet lisääntyvät. Tässä hankkeessa huomio on ollut koko ajan palvelutarjoajan ja metsänomistajan yhteistyössä. Nyt hankkeen 3. vuotena tavoitteena saada kehittämistyö elämään tulevina vuosina. Millaisella palvelulla yhteiskunta voisi auttaa metsien aineettomiin hyötyihin perustuvan elinkeinotoiminnan kehittymistä?

CASE yritys-esimerkit: Onnistuneita ratkaisuja palveluntuottajien ja metsänomistajien yhteistyössä, metsäasiantuntija Airi Matila, Tapio Oy

Airi Matila kertoi esimerkkejä onnistuneista ratkaisuista aineettomien ekosysteemipalveluiden tuotteistamisessa. Esimerkit löytyvät julkaisusta Miten sovin metsäympäristön hyödyntämisestä? – Työkaluja sopimiseen, ideoita tekemiseen.

CASE metsään.fi: Metsänomistajien, elinkeinotoimijoiden ja metsävaratiedon kohtaaminen Metsään.fi -palvelussa, metsänomistajien palvelupäällikkö Veikko Iittainen, Suomen metsäkeskus.

Veikko Iittainen esitteli metsään.fi -asiointipalvelua, joka on suunnattu metsänomistajille ja metsätoimijoille. Toimija tarvitsee suostumuksen metsänomistajalta nähdäkseen tai siirtääkseen tämän tiedot. Oikotie suostumukseen-linkki helpottaa ja nopeuttaa toimijaa saamaan metsänomistajalta luvan tietojen luovutukseen. Metsään.fi -tiedoissa on kartat ja ilmakuvat, suostumuksen anto toimijoille sekä palvelutori, hakkuu- ja hoitotyöehdotukset sekä luontokohteet, tulo- ja menoarviot, sähköiset työkohde-, palvelu- ja metsänkäyttöilmoitukset sekä Kemera-asiointi sekä verotuksen muistiinpanot.

Tällä hetkellä palvelussa on tietoa n. 12 milj. hehtaarin alueelta ja 80 000 metsänomistajaa on käynyt palvelussa. Metsään.fi palveluun voi liittyä yritys, joka hyödyntää metsää. Yrityksiä hyväksytään palvelun käyttäjäksi silloin, jos yksityiskohtaisella puustotiedolla on palvelun käyttäjän liiketoiminnan kannalta todellista merkitystä. Yrittäjä pääsee näkemään suostumuksen antaneiden maanomistajien kuviotietoa.

CASE Oma riista: Digipalvelut vastaavat metsästäjien ja metsänomistajien toiveisiin, projektipäällikkö Ville Hokkanen, Suomen riistakeskus.

Ville Hokkanen esitteli oma.riista.fi -palvelun metsänomistajan ja metsästäjän näkökulmasta <https://oma.riista.fi>. Palvelu sopii saaliiden, havaintojen ja SRVA-tapahtumien tallennukseen, myös sähköisenä metsästyskorttina omariista-palvelu on yhteensopiva muiden metsästyksen ja metsästyksensä vuokraukseen liittyvien verkkopalvelujen kanssa. Palvelu on mm. ratkaissut metsästyksensä vuokrasopimusten voimassaolotietojen ylläpidon ongelman. Kaupalliset toimijat tarjoavat metsästyksensä vuokrasopimusten hallintapalveluja, joihin Omariista-palvelulla on rajapinta.

Palvelun Hyödyt ovat laajoja. Palvelulla onnistuu hirvitietojen sähköinen keruu. Yli 5 000 seuraa, seuruetta ja luvansaajaa mukana, yli 90 % lupaosakkaista. Omariista palvelussa lähes reaaliaikainen hirvijahdin seuranta, jolloin metsästyksensä voidaan kohdentaa alueille, joissa hirvikanta tuottaa ongelmia metsätaloudelle. Ensi syksynä on tulossa jatkuvasti päivittyvät ennustemallit.

Keskustelu palveluideoista

Ideariihen osallistujille toimitettiin ennakoon kolme kysymystä:

1. Miten sovin metsäympäristön hyödyntämisestä -opas on tehty työkaluksi tukemaan metsänomistajien ja yrittäjien välistä vuoropuhelua. Opas tarjoaa käytännön apua metsänomistajan ja yrittäjän välisiin sopimistilanteisiin ja eväitä uusien yhteistyömallien kehittämiseen. Kuinka oppaan esittelemät työkalut vastaavat tarpeisiisi?
2. Minkä asian / ongelman ratkaisuun tulee mielestäsi kiinnittää huomiota, jotta maanomistajien ja yrittäjien yhteistyötä paransi metsien monipuolisen käytön edistämiseksi?
3. Millainen olisi se välttämätön apu, jonka haluaisit löytää, ja joka kannustaisi sinua ja muita kaltaisiiasi yrittäjiä / maanomistajia yhteistyössä toteuttamaan uusia ideoita metsän käytöstä? Visioi ratkaisua.

Voisivatko metsien aineettomat hyödyt olla metsään.fi -palvelussa esillä? Littäisen mukaan ne voivat olla siellä jo nyt. Yrityskäyttäjiksi hyväksytään sellaiset toimijat, joilla on metsävaratiedolle selkeä tarve. Eli jos luontomatkailuyrittäjä etsii mielenkiintoisia luontomatkailukohteita, esimerkiksi ML 10 § kohteita ja runsaspuustoisia männiköitä, tällainen saattaisi mennä läpi perusteluna ja palvelussa yritys pääsisi katselemaan luvan antaneiden metsänomistajien tietoja.

Markus Nissinen toi esiin metsästyksensä matkailuun liittyen, jos sen edellytysten parantamiseksi lähdetään kasvattamaan riistakantoja kasvattamaan, siitä saattaa tulla haittoja ympäröivien alueiden metsätalouksenyrittäjille. Tällaisia yhteentörmäyksiä ei saisi päästää tapahtumaan.

Leader- raha on hyvä väline polkujen ja reitistöjen rakennelmien tekoon. Tuotiin esille välittäjäorganisaation tarve, jotta sopimuksellisuus saataisiin käyntiin ja kuntoon. Myös pohdittiin, voisiko välittäjäorganisaatio olla digipalveluna.

Tuotiin esille, että voisi olla sellainen palvelu, josta löytyivät sopimus pohjat. Sitten ne henkilöt, jotka laativat sopimuksen, voisivat luotettavan tunnistautumisen jälkeen tehdä sopimuksen suoraan sähköisessä palvelussa. Metsänomistus pirstoutuu, kaupunkilaistuu ja tiloilla on useita osapuolia. Sähköisen palvelun kautta etänä toimiminen saataisiin sujuvaksi. Ei mikään sähköinen pdf-lomake, vaan aito sähköinen palvelu, jossa säilyvät dokumentit ja historiatieto.

Huomautettiin, että metsään.fi -palvelu on tarkoitus pitää yhteydenotto tasolla ja yhteydenoton jälkeen esimerkiksi www.kuutio.fi -palvelu hoitaa puukauppaan liittyvät käytännöt ja sopimukset.

Toisaalta täytyy muistaa, että puukaupasta ja metsästyksensä vuokrasopimuksista on erittäin pitkä kokemus ja hioutuneet käytännöt. Tässä puhutaan uusista tuotteista, joissa markkinakoneisto ja arvoketju ovat vielä

rakenteilla. Vielä ei päästä markkinapaikkaan, jossa näpyteltäisiin sopimuksia valmiiksi. Pitää ensin kehittää koko bisneskoneistoa ja toivoa, että sieltä löytyy monistettavia palveluja. Jos esim. kansainvälisiä metsästysmatkailuturisteja tulee joitakin satoja vuodessa ja siellä on yksi yritys ja 30 metsänomistajaa, jotka hoitavat kokonaisuuden, niin siitä on toistuvuus vielä aika kaukana. Bisneksessä ja tuotteistuksessa pitää päästä eteenpäin.

Maanomistajapuolelta voisi kartoittaa sitä, voisiko esim. matkailuun liittyen löytyä maanomistajilta yhteistyön halua ja maanomistajat voisivat yhdessä tarjota aluettaan tietyille toimijoille.

Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalle on suunnattu uusi hanke luonnon raaka-aineiden arvoketjut, <https://www.epressi.com/tiedotteet/hanketiedotteet/arvopilotti-hankkeessa-kohti-luonnonraaka-aineiden-arvoketjujen-pilotointia.html> . Hankkeessa selvitettiin keski-pohjanmaan metsänomistajilta kyselyssä, että haluaako maanomistaja olla mukana keruutuotteiden alkutuottajana, kun kyseessä muut kuin jokamiehen oikeuden nojalla poimittavat keruutuotteet. Innostusta löytyy kyselyn mukaan hyvin.

Metsään.fi -palvelua tullaan jatkossa kehittämään siten, että maanomistaja voi jatkossa kirjata halutessaan näkyville tavoitteensa.

Oma Riista -palveluun alkaa vuosien saatossa kertymään kattavaa aineistoa riistan elinympäristöistä. Moni metsänomistaja on varmasti kiinnostunut, onko hänen maillaan esimerkiksi metson soidinpaikkoja. Kun kanavat saadaan sovittua, nämä tiedot tuovat lisäarvoa metsänomistajille. Tietoa voitaisiin hyödyntää matkailun tarinoissa.

Keskusteltaessa maanomistajan ja palveluntuottajien välisen yhteistyön parantamisesta tuotiin esiin, että tarjonnan vahvistamisen lisäksi tarvitaan aina maksava asiakas. Seuraava ongelma tunnistettiin. EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa on ollut haasteena yrittäjäryhmähankkeet, joita on saatu käyntiin vain vähäisessä määrin. Tällä rahoituksella voisi olla mahdollisuus saada yhteiseen kehittämiseen yrittäjät yhteen esimerkiksi markkinointia varten.

Toisaalta haastena on se, miten näitä olemassa olevia verkkopalveluja voidaan saada tehokkaampaan hyödyntämiseen. Somen osalta on tällä hetkellä metsätierakentajille hyvä facebook-ryhmä.

Pohdittiin, olisiko tarvetta tunnettuuden lisäämiseksi yrittäjäryhmähankkeiden avulla. Tunnetuksi tekeminen on isossa roolissa tässä kehittämistyössä. Jos jotain tehdään tunnetuksi, tarvitaan selkeät toimintatavat ja useita yrityksiä. Tarvitaan tiedon lisäämistä palveluista sekä kysyntää että tarjontaa.

Aineeton ja aineellinen jako on keinotekoinen ja toisaalta vaikea. Sähköisten palvelujen kehittämisessä on aivan oleellista tunnistaa asiakkaat ja tunnistaa asiakkaan yksityiskohtaiset tarpeet. Asiakkaalle pitää olla oikeaa konkreettista hyötyä. Jotta palvelu lähtee lentoon, kaiken ytimessä on yksityiskohdat. Jos pienet yksityiskohdat eivät toimi, niin silloin palvelu jää käyttämättä.

Yhteenveto

Jatkosuunnitelmana hankkeessa on lähteä selvittämään tarkemmin, että mitä tahansa palveluja yhteiskunta asiaan liittyen tarjoaa, ne olisivat sellaisia, että kohderyhmä kokee välttämättömäksi ottaa palvelun käyttöönsä. Tämä toteutetaan palvelumuotoiluprosessin kautta. Prosessi perustuu erilaisille hypoteeseille siitä, millaisille palveluille on todellista kysyntää.

Tässä vaiheessa on tunnistettu seuraavat hypoteesit:

Metsään.fi

Metsään.fi -palvelussa olisi metsänomistajalle mahdollisuus merkitä näkyviin, että hän on kiinnostunut keskustelemaan metsää aineettomasti hyödyntävien yritysten kanssa yhteistyöstä. Palvelussa olisi myös tietoa siitä, että metsänomistaja voi sopiva metsäympäristön hyödyntämisestä yrittäjän kanssa tällä tavalla. Yrittäjät voisivat katsoa metsään.fi -palvelusta niiden metsänomistajien ja metsätilojen tietoja, jotka ovat ilmaisseet kiinnostuksensa.

Nettikartta X

Tarinakarttapalvelu, jossa maanomistaja voisi esitellä metsäkohteensa ja sen käyttöön liittyvät olennaiset tiedot, kuten pysäköinti, kuljettava matka, palvelurakenteet (nuotio yms.) ja myydä esim. nuotiopaikan käyttöoikeuden valittuna aikana. Tätä paikkaa palveluntuottajat tai yksityisetkin retkeilijät voisivat varaila tarpeidensa mukaan. Tällä hetkellä esimerkiksi retkipaikka.fi -palvelusta löytyy tietoa retkeilyreiteistä ja retkeilijän käytössä olevista palveluista kuten ilmaisista tulipaikoista ja lintutorneista.

Apuja metsäorganisaatiosta

Perinteiset metsäorganisaatiot tuntevat metsät ja metsänomistajat. Jos yritys tarvitsee metsänomistaja yhteistyökumppanin tai useampia, hän soittaisi metsäorganisaation ja kysyy, tuntisivatko he jonkun, joka voisi olla kiinnostunut yhteistyöstä. Jos metsänomistajalla herää idea aineettomien ekosysteemipalveluiden tuotteistamisesta, hän aloittaisi pyytämällä metsäorganisaatioilta apua. Metsäorganisaatiolle tämä olisi kaupallinen tarjonnassa oleva palvelu.

Apuja elinkeinojen edistäjiltä / välittäjäorganisaatioista

Alueen elinkeinoja edistävät toimijat ja kehittäjät tuottavat viestintää ja järjestävät tilaisuuksia, jossa maanomistajat ja yrittäjät kohtaavat. He osaisivat viestiä alueellaan metsien taloudellisen hyödyntämisen monipuolisista mahdollisuuksista.

SOMEn valjastamien

Metsissä toimivat palveluyrittäjät ja metsänomistajat verkottuisivat somessa kanavalla, josta he saisivat tietoa ja jaettuja kokemuksia, jotka auttavat oman palvelun kehittämisessä ja yhteistyökumppaneiden löytymisessä (vrt. metsätiemestarit).

Tietoa netistä

Aitoluonto.fi, biotalous.fi tai iloaluonnosta.fi kaltainen nettisivusto, jonne kerättäisiin hyödyllistä tietoa ja esimerkkejä, blogeja sekä palveluntarjoajien kontaktitietoja.

Sopimuksentekopalvelu

Maanomistaja ja yrittäjä voivat tehdä sopimuksen sähköisessä portaalissa, joka toimii samalla sopimusarkistona.

Tämä helpottaa etänä tapahtuvaa sopimista ja sopimusten hallintaa maanomistajien vaihtuessa.